

Motivacija za kriminalno ponašanje u kontekstu kriminalnog profilisanja

Zaključivanje o karakteristikama na osnovu dokaza

- Pretpostavlja se da su **karakteristike prestupnika te koje su ga navele da ostavi posebne dokaze ili obrasce dokaza tokom izvršenja kriminalnog dela.**
- Cilj istraživanja u oblasti profilisanja karakteristika prestupnika je da se empirijski ispitaju **karakteristike prestupnika koje pokazuju povezanost sa specifičnim dokazima ili obrascima dokaza.**
- Ove karakteristike prestupnika obrazuju tri glavne kategorije: motive, ličnost i ponašanje.

Razlozi za utvrđivanje motivacije koja je u osnovi zločina

- redukuje se **opseg sumnjivih osoba** na one koje mogu imati date motive
- može pomoći u **povezivanju slučajeva**
- zajedno sa drugim klasama dokaza, motiv može obezbediti **naznake identiteta počinioca**
- zajedno s drugim kontekstualnim dokazima, motiv može obezbediti **naznake stanja uma počinioca**
- zajedno s posrednim dokazima, motiv može obezbediti naznake **da li se zločin zaista dogodio**

- Razmatranje motiva u profilisanju zasnovano je na pretpostavci da su kriminalna dela počinjena s nekom **svrhom**, da se motivi koji su u osnovi nekog dela **mogu prepoznati** i koristiti da se **zaključuje o drugim karakteristikama** prestupnika.
- tri konceptualne distinkcije:
  - motiv nasuprot nameri
  - postojanje motiva nasuprot sposobnosti i da se on prepozna
  - odnos motiva prema kriminalnom aktu.

1. Motiv vs. namera

Namera se odnosi na to da li je prestupnik **namerno** počinio kriminalno delo, dok se motiv odnosi na njegov **razlog** da to uradi.

- Ova distinkcija je važna jer u profilisanju interesantno pitanje nije da li je prestupnik nameravao da poćini delo, već **zašto** je on ili ona izabrao da to učini. Motiv zahteva prisustvo namere.
- Instrumentalni i ekspresivni motivi
- Motivi prema vrsti krivićnih dela
- Druge podele

2. Postojanje motiva nasuprot sposobnosti naučnika da ga prepozna

- Iako prisustvo namere implikuje da postoji motiv, nije uvek slučaj da su istraživači, intervjueri, pa čak ni sami prestupnici, u stanju da tačno identifikuju taj motiv.
- Motiv je latentna varijabla i ne može se direktno posmatrati, pa se otkrivaju tako što se analiziraju **njihove vidljivije manifestacije.**

3. Distinkcija između motiva i zakonskog tretiranja dela

- mora se napraviti distinkcija između motiva da se poćini kriminalno delo i načina na koji se ti motivi i dela posmatraju u okviru zakona
- za profajlera mogu biti važni motivi, iako sa stanovišta zakona za neka dela ne moraju biti

Specifičan sadržaj motiva i njegova uloga u izvršenju kriminalnog dela

- Literatura o prestupništvu često tretira motive kao jasne i odvojene entitete, dok u realnosti oni mogu biti prilično **složeni i promenljivi** čak i tokom kratkih vremenskih perioda.
- Pored specifičnog sadržaja motiva (npr ljubomora, finansijska dobit), **opštije uloge motiva** možda mogu takođe diferencirano predviđati kriminalna ponašanja i odlike mesta zločina.

Model različitih uloga motiva u kriminalnom ponašanju

- Prvo pitanje: **Postojanje odnosno odsustvo namere**
- Scenario 1: odsustvo namere, upitno: motivacija u vezi sa prekursorom zločina
- Scenario 2: odsustvo namere, odsustvo motiva

Prisustvo namere

- Scenario 3: postoji namera da se izvrši **baš određeno krivično delo** (uloga motiva direktna)

Ako ne, onda:

- Scenario 4: prestupnik počini jedno delo i dogode se **neplanirani ishodi** koji rezultuju u počinjenju drugog dela (motiv za inicijalno delo)
- Scenario 5: prestupnik nameravao da učini jedno delo, a **situacija eskalira** tako da on počini dodatno kriminalno delo (motivi za oba dela)
- Scenario 6: prestupnik krene da počini jedno delo i tokom izvršenja tog dela razvije **jasnu nameru da počini i drugo kriminalno delo** (multipli motivi)

- Ovaj model sugerije da motivi imaju različite putanje i mogu da se razviju u različitim tačkama u počinjenju kriminalnog dela
- Pored razmatranja specifičnih tipova motiva, važna komponenta razumevanja motiva je da se postavi pitanje da li putanje različitih motiva (npr osveta, ljubomora, finansijska dobit) različito predviđaju kriminalna ponašanja i dokaze sa mesta zločina.

Ponašanje

- **Motivi i osobine ličnosti** su značajni za razumevanje prestupnika i njihovih prestupa, ali su **ograničeno korisni u istrazi sami po sebi**, jer su u pitanju latentni konstrukti koji nisu direktno dostupni.
- Fokusiranjem na **ponašanje** istražitelji mogu proceniti te latentne konstrukte.

Upotreba latentnih konstrukata u istrazi

- Motivi i ličnost su nedovoljno korisni ukoliko se ne **prevedu u bihevioralne karakteristike**
- Na osnovu zaključivanja o motivima i ličnosti, postoji širok opseg mogućih predvidljivih ponašanja prestupnika, od onih širih kao što su socijalne relacije, do vrlo specifičnih izbora, kao što je izbor vozila.
- Tako, ponašanja predstavljaju transformaciju motiva i ličnosti u upotrebljive varijable za istragu

Zaključena ponašanja

- Postoje dva različita nivoa ponašanja prestupnika koja su relevantna za profilisanje: zaključena i predviđena.
- Prvi nivo: **ponašanja koje se mogu zaključiti iz dokaza**
  - **ponašanja u vezi sa rekonstrukcijom zločina**
  - **modus operandi (MO)** se sastoji od ponašanja neophodnih da bi se uspešno počinio zločin
  - **potpis** – ponašanja koja ispunjavaju neku psihološku potrebu prestupnika

Predviđena ponašanja

- Drugi nivo: **ponašanja koja se mogu upotrebiti da bi se identifikovao i uhvatio nepoznati počinitelj.**
  - U nekim slučajevima **uključuje ponašanja prvog nivoa.**
  - U drugim slučajevima **motivi ili osobine ličnosti se zaključuju iz ponašanja prvog nivoa, a na osnovu njih se predviđaju ponašanja drugog nivoa**
  - Nekad je moguće **ponašanja drugog nivoa predvideti iz drugih ponašanja drugog nivoa**, bilo direktno bilo pomoću drugih motiva i osobina ličnosti

Teorija očekivanja-vrednosti

- Racionalni motivacioni pristup - kada je počinitelj mentalno neoštećen, bez emocionalnih smetnji ili bez poremećaja percepcije realnosti
- Osnovna ideja: **motivisano ponašanje rezultuje iz kombinacije individualnih potreba i vrednosti ciljeva koji su raspoloživi u okruženju.**
- Ova teorija naglašava ideju da **verovatnoća ponašanja zavisi ne samo od vrednosti cilja za individuu, već i od njenog očekivanja da će ostvariti cilj.**
- Ponašanja u vezi sa zločinom moraju se smestiti u odgovarajući kontekst da bi se motivi mogli razumeti

Bihevioralno-motivaciona tipologija silovatelja autora Nikolasa Grota

- Ohrabrivanje moći
- Potvrđivanje moći
- Gnevni osvetnički (odmazda)
- Sadistički
- Oportunistički
- Grupno (gang) silovanje

1. Ponašanja podsticanja moći (kompenzatorna)

- Ona koja su izvedena **s namerom da se podstakne samopouzdanje ili doživljaj lične vrednosti korišćenjem manje agresivnih sredstava.**
- Ova ponašanja ukazuju na nedostatak samopouzdanja i doživljaj lične neadekvatnosti kod prestupnika.
- Može se manifestovati u uverenju/racionalizaciji da je žrtva dala pristanak ili da je na neki način za osudu.

Ponašanja podsticanja moći: verbalno ponašanje

- Uverava žrtvu da ne želi da joj naudi: “Ne brini, uskoro će biti gotovo. Neću te povrediti, neću te silovati. Nisam ja takav.”
- Komplimentira žrtvi: “Lepa si, sigurno imaš mnogo momaka. Imaš lepe grudi. Imaš lepo lice.”
- Traži emocionalni fidbek: “Da li ti se sviđam? Kaži mi da me nećeš napustiti. Kaži mi da me voliš.”
- Samoosušđivanje: “Ne bi me mogla voleti, niko me ne može voleti. Tako sam ružan, ti si tako lepa. Ja ne mogu nikom ništa da ponudim.”
- Iskazivanje brige za dobrobit žrtve: “Da li te povređujem? Jesam li ti zakačio kosu?”
- Izvinjavanje: “Nisam hteo. Molim te oprosti mi. Znam da nije trebalo to da uradim. Nadam se da ćeš biti dobro.”
- Raspitivanje za seksualno ponašanje žrtve: Da li radiš ovo sa svojim momkom?
- Traži od žrtve da oceni njegove seksualne veštine – seksualno potvrđivanje: Da li ti se dopada ovo? Jesi li uzbuđena?

Ponašanja podsticanja moći: seksualno ponašanje

- Pokušaj predigre sa žrtvom
- Uključivanje žrtve u seksualnu aktivnost
- Dozvoljavanje žrtvi da pregovara u vezi sa seksualnom aktivnošću

Ponašanja podsticanja moći: fizičko ponašanje

- Ne povređuje fizički žrtvu
- Minimalna sila upotrebljena da se zaplaši žrtva
- Oslanja se na pretnje ili prisustvo oružja da bi obezbedio da se žrtva povinuje

Ponašanja podsticanja moći: modus operandi

- Bira žrtve koje žive u istoj oblasti, često blizu sopstvenog doma, posla ...
- Unapred bira (targetira) žrtvu
- Prati i nadgleda žrtvu
- Žrtva je sama ili sa malom decom u trenutku napada
- Prekida silovanje ako se žrtva opire
- Napad traje kratko, trajanje se produžava s pasivnošću žrtve
- Distribucija napada ostaje u okviru iste oblasti

Ponašanja podsticanja moći: potpis

- Ispoljava voajersko ponašanje prema žrtvi pre ili posle napada
- Uzima lične stvari od žrtve, kao što je donji veš, prsten ili fotografija
- Vodi beleške o napadu
- Obavlja nepristojne telefonske pozive s žrtvom
- Kontaktira žrtvu nakon napada (zove je da izađu na sastanak, šalje joj cveće, ostavlja poruke kako mu je bilo lepo)

Podsticanje moći: karakteristike motiva

- Osnovna fantazija koja motiviše ovog silovatelja je da će žrtva uživati i zaljubiti se u silovatelja
- Silovanje je sredstvo za uklanjanje sumnji koje počinitelj ima u vezi sa sobom i stoga je seksualno i emocionalno ohrabrujuće.

Ponašanja podsticanja moći: Osobine silovatelja (Homes and Holmes, 1996)

- pasivni usamljenik sa osećanjem neadekvatnosti.
- nije u vezi, živi sa roditeljima
- radi neki nisko kvalifikovan posao
- pokazuje i druga neprikladna seksualna ponašanja (egzibicionizam, voajerizam)
- strategije intervjuisanja uključuju apelovanje na njegovo osećanje muškosti, igranje uloge saosećanja kako bi se osetio shvaćenim, ili oba

2. Potvrđivanje moći

- Ovakva ponašanja na mestu zločina su usmerena na **obnavljanje samopouzdanja ili doživljaja lične vrednosti prestupnika kroz upotrebu umerenih do visoko agresivnih sredstava.**
- Ponašanja sugerišu da je u osnovi nedostatak samopouzdanja i doživljaj lične neadekvatnosti, koji se izražava kroz kontrolu, savladavanje i ponižavanje žrtve i demonstira prestupnikov osećaj moći

Potvrđivanje moći: verbalno ponašanje

- Ne želi da žrtva verbalno niti na druge načine bude uključena u napad
- Daje seksualne instrukcije odnosno naredbe: Stani mirno. Ne mrdaj. Umukni. Uradi to
- Prestupnikovo uživanje je primarno
- Ponaša se „mačo“
- Koristi se prostaklucima, jezik je uvredljiv i zlostavljački
- Degradira i ponižava žrtvu: Ti si kurva. Ti si drolja. Posedujem te. Nisi sad baš lepa.
- Verbalno eksplicitan u vezi sa seksom
- Verbalne pretnje: Uradi ono što ti kažem i nećeš biti povređena. Umukni ili ću te ubiti. Nemoj me primoravati da te naučim pameti.

Potvrđivanje moći: seksualno ponašanje

- Prestupnik žrtvi čini ono što on hoće, seksualno ili na drugi način
- Nema ponašanja koje bi bilo namenjeno predigri
- Prestupnik seksualno kažnjava ili zlostavlja žrtvu
- Ispoljava ponašanje kao što su čupanje ili griženje
- Cilj prestupnika je da zarobi, osvoji i kontroliše
- Žrtva je samo objekat za njegove seksualne fantazije

Potvrđivanje moći: fizičko ponašanje

- Prestupnik cepa ili seče odeću žrtve
- Silom zatvara usta žrtvi da bi kontrolisao verbalno ponašanje
- Primenjuje dodatnu silu
- Ispoljava umereni, preterani ili brutalni nivo sile koji raste ako žrtva pruža otpor ili s nivoom njegove seksualne disfunkcije tokom napada
- Bira lokaciju za napad koja je pogodna i bezbedna

Potvrđivanje moći: modus operandi

- Žrtva je unapred odabrana ili oportunistička (suviše dobra da bi se propustila)
- Žrtva se bira prema raspoloživosti, mogućnosti pristupa i ranjivosti
- Lokacija prestupa je zavisna od žrtve
- Oružje je uključeno, ili se primenjuje viši stepen sile
- Fizička agresija se koristi da se incijalno savlada žrtva
- Žrtva se na neki način drži zarobljenom dok je silovana

Potvrđivanje moći: potpis

- Napad može uključiti brutalan stepen sile
- Seksualni čin može uključiti degradirajuće seksualne postupke, kao što je analna penetracija
- Počinilac može doneti seksualizovane objekte koje koristi tokom napada

Potvrđivanje moći: karakteristike motiva

- Počinioci koji pokazuju ovakvo ponašanje žele da izgleda kao da nemaju apsolutno nikakve sumnje u vezi sa sopstvenom adekvatnošću i maskulinošću
- Ovi prestupnici mogu postajati sve više samouvereni tokom vremena, jer je njihova egocentričnost visoka
- Ne žele nužno da povrede svoje žrtve, već pre da ih seksualno poseduju.
- **Demonstriranje moći nad žrtvom je primarno, napadi su usmereni na to da potkrepe umanjeno samopouzdanje i samovrednovanje.**

Osobine silovatelja (Gnevno-eksploatišući, Holmes i Holmes)

- veruje da ima pravo da siluje
- pokazuje svoju dominaciju
- tipično je atletski građen, s nekim “mačo” zanimanjem, upadljivim autom, i nizom neuspešnih veza ili brakova.
- često posećuje barove i može imati istoriju drugih delikata
- silovanje karakteriše i verbalni i fizički napad; obično “pokupi” žrtvu u baru i ne nastoji da sakrije svoj identitet
- psihopatska ličnost, pa strategije intervjuisanja neće biti uspešne ako se apeluje na njegovo kajanje ili ako se ide na zastrašivanje. Intervjuer mora dobro poznavati detalje slučaja i ponašati se profesionalno.

3. Gnevno osvetničko ponašanje (bes ili pomereni bes)

- Ovakav motiv se može zaključiti iz ponašanja koja indikuju visok stepen besa, bilo prema specifičnoj osobi, grupi, instituciji ili nečemu što ih simboliše.
- Ova ponašanja su obično uočljiva u seksualnim napadima na nepoznate osobe, ali i ubistvima u porodici, ubistvima povezanim sa poslom, kao i u slučajevima koji uključuju političke ili religijske teroriste.

Gnevno osvetničko ponašanje: verbalno ponašanje

- Verbalno sebičan – ne interesuje ga da čuje žrtvu
- Ne pregovara
- Može optuživati žrtvu za događaje ili opažene događaje: Da se nisi toliko opirala, ne bih morao da te toliko isprebijam. Misliš da si tako zgodna. Misliš da si bolja od mene. Osobe kao što si ti su problem. Ti ne razumeš, moram te naterati da razumeš
- Besni, hostile govori

Gnevno osvetničko ponašanje: seksualno ponašanje

- Seksualno sebičan
- Seks je nasilan, produženje fizičkog napada
- Nema predigre
- Pokušava da primora žrtvu da izvede neke radnje koje prestupnik percipira kao degradirajuće ili ponižavajuće (npr felacio ili sodomija)

Gnevno osvetničko ponašanje: fizičko ponašanje

- Cepanje odeće žrtve
- Oblači se za taj događaj (npr vojna uniforma, obojeno lice, maskirna uniforma i sl)
- Ekscesivni ili brutalni stepeni sile s velikom količinom povreda koje se nanose žrtvi

Gnevno osvetničko ponašanje: modus operandi

- Napad je neplaniran, rezultat emocionalne reakcije od strane počinioca
- Napad je vešto planiran i fokusiran na određenu žrtvu ili populaciju žrtava
- Napadi se pojavljuju sporadično tokom vremena, na bilo kojoj lokaciji, u bilo koje doba dana (kad god je počinilac besan ili kad god je određen tip žrtve dostupan)
- Koristi oružje koje mu je pri ruci; ako je napad planiran, prestupnik priprema preterano naoružanje
- Prestupnik poznaje žrtvu, ili žrtva simbolizuje nešto određeno za njega

Gnevno osvetničko ponašanje: potpis

- Neposredna i trenutna primena direktne fizičke sile prema žrtvi; prestupnik najpre napada, a onda nastavlja sa bilo kojim drugim ponašanjem koje je ekstenzija napada
- Trajanje napada je vrlo kratko – završava se kad se prestupnik emocionalno iscrpi
- Rezultira u prestupnikovom namernom lišavanju sopstvenog života kao deo socijalne, političke ili lične poruke drugima
- Na mestu zločina evidentira se mnogo tragova besa
- Kolateralne žrtve mogu rezultovati iz besa prestupnika i nedostatka planiranja

Gnevno osvetničko: karakteristike motiva

- Glavni cilj ponašanja ovog prestupnika je da bude **u službi kumulirane agresije**.
- Prestupnik **vrši odmazdu ili se sveti za zla ili zamišljena zla**, i njegova agresija se može manifestovati kroz širok opseg ponašanja
- Kumulativni gnev je uočljiv u “preteranom ubistvu” (overkill)
- Važno je da se razlikuje gnevno osvetničko ponašanje od sadističkog, motivacije su potpuno različite

Gnevno osvetničko ponašanje: karakteristike silovatelja

- ima generalno dominantnu nameru da povredi žene
- tipično socijalno kompetentan, atletski građen, radi posao koji je orijentisan na akciju.
- verovatno oženjen, ali mrzi žene i često posećuje barove.
- Preporuke za intervju nalažu da intervjuer bude muškarac; može pokušati savezništvo s počiniocem protiv žene policajca ili protiv žena generalno, kako bi se osumnjičeni naveo na saradnju.

4. Sadističko ponašanje (gnevno uzbuđeno)

- Sadističko mesto zločina je ono u kome postoje pokazatelji prestupnikovog seksualnog zadovoljstva zbog bola i patnje žrtve.
- Primarna motivacija ponašanja je seksualna; međutim, seksualna ekspresija prestupnika se manifestuje u fizičkoj agresiji, mučenju žrtve.

Sadističko ponašanje: verbalno ponašanje

- Govori stvari koje su namenjene pridobijanju poverenja žrtve, stvari koje će joj umanjiti oprez: “Možete li mi pomoći? Da li vas poznajem? Podsećate me na školsku drugaricu.”
- Prestupnik govori stvari kako bi namamio žrtvu van bezbednih oblasti. Dozvolite da vas povezem. Mogu li da vam pomognem da odnesete te teške stvari do vašeg stana?
- Tokom napada, prestupnik može zahtevati da ga žrtva oslovljava na način koji ukazuje na njenu potčinjenost (npr gospodaru, gazda i sl)
- Pita žrtvu: “Da li boli? Da li te je povredilo? Možeš li da osetiš ovo?” dok ispoljava grubu seksualnu aktivnost ili izaziva povrede kod žrtve.
- Naziva žrtvu pogrdnim i ponižavajućim imenima potvrđujući njenu bezvrednost (npr kučka, drolja, kurva i sl)

Sadističko ponašanje: seksualno ponašanje

- Prestupnik je seksualno stimulisan žrtvinim odgovorom na nanošenje fizičkog ili emocionalnog bola
- Koristi sprave da veže žrtvu (liscama, lancima) tokom napada
- Izvodi seksualnu torturu na žrtvi, uključujući griženje ili korišćenje nekih predmeta za silovanje, ili nekih sprava
- Preferira grub analni seks i prisilni felacio
- Preferira ejakulaciju na određene delove tela žrtve
- Seksualno sebičan, uloga žrtve je da pati, seksualno
- Prestupnik snima napad radi kasnije fantazije (video, fotografije, audio, dnevnici, kalendar i sl)
- Suveniri i trofeji se zadržavaju i čuvaju na skrivenim ali dostupnim mestima (kuća, kancelarija, vozilo i sl)

Sadističko ponašanje: fizičko ponašanje

- Brutalni ili visoki stepeni sile se koriste da se nanesu povrede žrtvi tokom produženog vremena
- Povrede su nanete na specifičnim delovima tela žrtve koji imaju seksualno značenje za počinioca (stopala, bradavice, vagina, usta...)
- Intenzitet seksualnih povreda raste s besom silovatelja (npr ako se žrtva ne povinuje ili ako se suviše povinuje), koji raste sa nivoom seksualnog uzbuđenja

Sadističko ponašanje: modus operandi

- Bira ili imitira profesiju koja mu dozvoljava da se ponaša kao figura od autoriteta, koristi to da bi identifikovao ili pribavio žrtvu (npr policajac, obezbeđenje, savetnik za mlade, trener i sl)
- Napadi su planirani do detalja: tip žrtve, lokacija za izbor žrtve, lokacija za napad, potpis i mesto izlaska su određeni unapred
- Napadi su metodično izvršeni
- Procenjuje i bira žrtvu po emocionalnoj vulnerabilnosti i pridobija njeno poverenje kroz zavođenje
- Žrtve su često na lošem glasu kod policije (prostitutke, narkomani, begunci
- Žrtve su neagresivne i imaju nisko samopoštovanje
- Žrtve su namamljene na skrovišta mesta u kojima prestupnik ima visok nivo kontrole (vozilo, podrum, garaža, hotelska soba i sl)
- Počinitelj povećava agresiju sa svakim sledećim napadom
- Ubija žrtvu kao akt predostrožnosti

Sadističko ponašanje: potpis

- Poseban materijal koji donosi na mesto zločina, koji sadrži oružje, konopac ili seksualne sprave
- Seksualni napad traje dugo
- Prestupnik uspešno sebe predstavlja kao iskrenu i brižnu osobu
- Žrtve su nepoznate prestupniku

Sadističko ponašanje: karakteristike motiva

- Sadističko ponašanje je motivisano je **različitim fantazijama koje uključuju brutalan stepen bola žrtve samo radi seksualnog uživanja počinioca**
- Cilj ovog ponašanja je potpuno potčinjavanje i strah žrtve. **Fizička agresija je erotizovana**
- Sadistički napad zahteva svesnu žrtvu koja je u stanju da odgovori na povrede koje joj nanosi počinilac. **Bol i patnja žrtve seksualno uzbuđuju napadača**

Sadističko ponašanje: osobine silovatelja

- Po Holmes i Holmes, on je konstruisao vitalnu vezu između agresije i seksualnog zadovoljstva (erotizovao agresiju i nasilje)
- tipično oženjen, porodičan čovek iz srednje klase između 30 i 39 godina star.
- ima stabilan i respektabilan posao i nema kriminalni dosije.
- Intervju je teško voditi i sugerije se vrlo profesionalan pristup

Administrativno ponašanje (instrumentalno)

- Administrativno ponašanje uključuje ona koja služe nekoj finansijskoj, materijalnoj ili ličnoj dobiti.
- Ona se mogu pronaći u svim vrstama ubistava, pljački, prevara, izazivanja požara, kidnapovanja itd.
- To su ponašanja koja nemaju potpis, jer ona ne zadovoljavaju nužno neke psihološke ili emocionalne potrebe

Ponašanja orijentisana na profit

- Rezultuju u materijalnoj ili finansijskoj dobiti.
- **Verbalna ponašanja:** Počinitelj daje jednostavne komande; pokazuje interesovanje za vrednost objekata
- **Seksualna ponašanja:** video snimci radi materijalne dobiti, makroi, prodavanje seksualnih robova
- **Fizička ponašanja:** ona koja su neophodna da se žrtva kontroliše tokom prestupa; umerena, srazmerna sila
- **MO:** kratko trajanje, trudi se da što pre završi i ode
- **Potpis:** specifično oružje ili predmeti; zadržavanje na mestu (upitna motivacija?)

Cilju usmereno ponašanje

- Ispunjava neku dobit specifičnu za prestupnika.
- To su ponašanja sa specifičnom funkcionalnom svrhom, kao što je eliminisanje svedoka ili eliminisanje pretnje.

Cilju usmereno ponašanje: različiti aspekti ponašanja

- **Verbalno ponašanje** – ograničeno
- **Seksualno ponašanje** – nema ga
- **Fizičko ponašanje** – ono koje je neophodno da se postigne specifičan cilj; prestupnik je fokusiran i bez distrakcija
- **MO ponašanje**
  - Kratko trajanje s jednim načinom povređivanja
  - Žrtva je targetirana zbog toga ko je
  - Trud da se zločin poćini što je brže moguće
  - Nema tragova emocija, strasti ili drugih motiva
- **Potpis:** bilo koje ponašanje tokom zloćina koje produćava izloćenost hapšenju a ne donosi dobit koja se očekuje od izvršenja dela

- Scene mesta zločina kad su u pitanju instrumentalni zločini su najdirektnije i najjasnije, jer je ono što zadovoljava potrebu **uspešno izvršenje**.
- Nisu uključene emocionalne ili psihološke potrebe - ako jesu, onda je u pitanju druga motivacija

- Ova bihevioralno-motivaciona tipologija je sredstvo za procenu ponašanja počinioca u određenom momentu, određenom setingu, s određenom žrtvom – nije rigidna dijagnostička klasifikacija
- Svakako nije puni kriminalni profil, niti može da se smatra iscrpnom listom karakteristika i potencijalnih aspekata potpisa.
- U jednom kriminalnom aktu moguće je pronaći i više od jedne osnovne motivacije, a moguće je i da prestupnik ispolji ponašanja koja odražavaju promene u njegovoj motivaciji tokom vremena

Dodatni motivacioni činioci – činioci koji doprinose motivaciji

- Predstavljaju **bilo koju okolnost koja podržava ili vodi do razvoja motiva.**
- Oni **nisu primarni za prestup, ali imaju potencijal da utiču** ili da doprinesu izborima i ponašanjima prestupnika

Primeri činilaca koji doprinose motivaciji

- Mentalna bolest
  - Upotreba droga i alkohola
  - Značajni stres
  - Seksualno zadovoljstvo
  - Strah
  - Finansijski problemi
  - Nisko samopoštovanje
  - Samoočuvanje
- Činilac koji doprinosi motivaciji u jednom zločinu može biti primarni motiv u drugom.